

Valtuustoaloite Outokummun kaupunki mukaan edistämään Palokin koskien vapauttamista

93/00.01.06/2023

Kvalt 24.04.2023 § 33

Hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä Outokummun Vasemmiston valtuustoryhmä jätti kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan aloitteen.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kauprltk 04.10.2023 § 78

Selostus

Outokummun Vasemmiston valtuustoryhmä on tehnyt liitteen mukaisen valtuustoaloitteen. Aloitteessa esitetään että Outokummun kaupunki evästää yhtiökokousedustajansa vaikuttamaan tulevassa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n yhtiökokouksessa Palokin koskien vapauttamisen puolesta ja että kaupunki ottaa muissa vastaavissa yhteyksissä aktiivisen roolin Palokin koskien vapauttamisen puolesta. Mainittakoon että aloite on jätetty 24.4.2023 ja PKS:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 4.5.2023.

Palokin kosket padottiin 1960-luvun alussa ja Outokumpu Oy:n rakennuttama voimalaitos valmistui 1961. Voimalan tuottamaa energiaa käytettiin Outokummun kaivoksella. Tällä hetkellä voimalaitoksen omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy. Ennen 1960-lukua koskia on hyödynnetty teollisuudessa. Vuosina 1776-1924 kosken rannalla toimi kaksiraaminen vesisaha. Sahaustoiminnan jälkeen rakennuksessa toimi mylly vuoteen 1954 saakka, jonka jälkeen rakennus purettiin.

Voimalaitos on siirtynyt PKS:n omistukseen vuonna 2000. Laitos tuottaa noin kolmanneksen PKS:n vesivoimatuotannosta, joka suuruudeltaan vastaa keskimäärin Heinäveden kunnan alueella käytettyä vuotuista energia määrää. Voimalaitoksella on merkitystä myös huoltovarmuuden kannalta. Pohjois-Karjalan sähköllä on tarkoituksenaan uudistaa voimalaitosta. Viime vuosina laitosta on uusittu mm. investoimalla sähkön jakeluasemaan vuonna 2019, laitoksen varavoimajärjestelmiä 2020 ja nyt kuluvana vuonna tulvaluukut. Näiden investointien kustannukset ovat olleet noin 2 milj. euroa. Kymmenvuotissuunnitelman mukaisesti ensi vuonna tarkoituksena on uusia rakennustekniikkaa ja vuonna 2025 voimalaitoksen pääkoneet.

Suomen hallituksen laatimassa investointiohjelmassa on osoitettu 20 milj. euroa Palokin matkailu- ja luontohankkeelle. Koskien vapauttaminen tulisi olemaan Euroopan tasolla ainutlaatuisen mittava sisävesien ennallistamishanke. ELY-keskuksen laatiman selvityksen mukaan ennallistamisen kokonaiskustannukset tulisivat olemaan 30 - 40 milj. euroa. PKS:llä on olemassa myös vaihtoehtoinen malli, jossa voimalaitos jatkaisi toimintaansa ja kaloille rakennettaisiin kulku Nälönjoki-Nälönlampi-Honkalahti reittiä pitkin. Tämän vaihtoehdon kustannukset on julkisuudessa arvioitu olevan 5 - 10 milj. euroa.

Koskien vapauttamiseksi tai vaihtoehtoisten kalateiden järjestämiseksi on olemassa useampia vaihtoehtoja. Jokaisella vaihtoedolla on vaikutuksia useisiin eri asiakokonaisuuksiin mm. veden pinnan korkeusvaihteluun ja sen aiheuttamat vaikutukset rannalla oleviin rakennuksiin, kalojen lisääntymisaluiden pinta-aloihin ja kulkureitteihin. Koskien vapauttamiseen liittyy merkittäviä taloudellisia, teknisiä ja oikeudellisia epävarmuustekijöitä. Asian ratkaisemisen kannalta on huomioitava useita eri lainsäädäntöjä ja asetuksia mukaan lukien ympäristölle ja eliöstölle aiheutuvat muutokset. Tästä syystä tärkeänä pidetään, että ennen lopullisen ratkaisun tekemistä vaihtoehtoiset ratkaisut tarkastellaan ja niiden vaikutukset arvioidaan kokonaisvaltaisesti mm. niin, että kalojen kulkureitit ja lisääntymismahdollisuudet huomioidaan, vaikutukset veden pinnanvaihteluihin ja rantaviivan muutoksiin arvioidaan etukäteen, unohtamatta voimalan merkitystä PKS toiminnan kannalta.

Vaikutusarviointi	Tehdään prosessin aikana.
Valmistelija	Kaupunkirakennejhtaja
Lisätietoja	Kaupunkirakennejohtaja Jarkko Karvonen, 044 755 9330, jarkko.karvonen@outokummunkaupunki.fi
Esittelijä	Kaupunkirakennejohtaja
Päätösehdotus	Kaupunkirakennelautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen - valtuustolle vastauksena valtuustoaloitteeseen, että ennen lopullisen ratkaisun tekemistä Palokin koskien vapauttamisessa vaihtoehtoiset ratkaisut tarkastellaan ja niiden vaikutukset arvioidaan kokonaisvaltaisesti mm. niin, että kalojen kulkureitit ja lisääntymismahdollisuudet huomioidaan, vaikutukset veden pinnanvaihteluihin ja rantaviivan muutoksiin arvioidaan, vaikutukset alueen kunnille matkailuliiketoiminnan kehittämiseen selvitetään unohtamatta voimalan merkitystä PK:n Sähkö Oy:n toiminnan kannalta.
Päätös	Kaupunkirakennejohtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Merkitään, että jäsen Mika Aaltonen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn päätyttyä klo 18:15.
